

Plan wynikowy do historii dla klasy 5 szkoły podstawowej do programu nauczania „Wczoraj i dziś”.

* Gwiazdką oznaczono tematy dodatkowe (nieobowiązkowe)

Temat lekcji	Zagadnienia, materiał nauczania	Odniesie nia do podstawy programo wej	Wymagania podstawowe Uczeń:	Wymagania ponadpodstawowe Uczeń:	Liczba godzin
Rozdział I. Pierwsze cywilizacje					
1. Życie pierwszych ludzi	<ul style="list-style-type: none"> - pochodzenie człowieka - różnice między koczowniczym a osiadłym trybem życia - życie człowieka pierwotnego - epoka kamienia, epoka brązu, epoka żelaza - początki rolnictwa i udomowienie zwierząt - dawne i współczesne sposoby wytapiania żelaza - terminy: <i>praludzie, rewolucja neolityczna, koczowniczy tryb życia, osiadły tryb życia, brąz</i> 	I.1	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, skąd wywodzą się praludzie - wyjaśnia znaczenie nabycia umiejętności krzesania ognia przez człowieka -charakteryzuje życie ludzi pierwotnych (ziemiarki, zbieractwo, myślistwo) - porównuje koczowniczy tryb życia z osiadłym -wyjaśnia, jakie korzyści przyniosło ludziom udomowienie zwierząt - wskazuje umiejętności, których nabycie umożliwiło ludziom przejście na osiadły tryb życia - wyjaśnia skutki rewolucji neolitycznej - posługuje się terminami: <i>pięściak, hodowla, koczowniczy tryb życia, osiadły tryb życia, rewolucja neolityczna, epoka kamienia, epoka brązu, epoka żelaza</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia termin: <i>ewolucja</i> - charakteryzuje kierunki ewolucji człowieka - wskazuje szlaki, dzięki którym ludność zasiedliła różne kontynenty -wyjaśnia, jak ludzie nauczyli się wyrabiać narzędzia z żelaza i omawia znaczenie tej umiejętności 	1
2. Miasta-państwa Mezopotamii	<ul style="list-style-type: none"> - Mezopotamia jako kolebka cywilizacji - znaczenie wielkich rzek dla rozwoju najstarszych cywilizacji - osiągnięcia cywilizacyjne mieszkańców starożytnej Mezopotamii - Kodeks Hammurabiego 	I.2	<ul style="list-style-type: none"> - omawia rolę wielkich rzek w rozwoju rolnictwa, handlu i komunikacji - wyjaśnia, jak doszło do powstania pierwszych państw - wymienia najważniejsze osiągnięcia cywilizacji Mezopotamii - charakteryzuje Kodeks Hammurabiego (<i>oko za oko, ząb za ząb</i>) - wskazuje na mapie: obszar 	<ul style="list-style-type: none"> -wymienia i wskazuje na mapie współczesne państwa leżące na Bliskim Wschodzie - charakteryzuje wygląd i rolę zikkuratów - wyjaśnia różnicę między prawem zwyczajowym a skodyfikowanym - wskazuje rolę prawa w rozwoju cywilizacji 	1

Szkoła Podstawowa nr 16 w Jaworznie – rok szkolny 2018/2019

	<p>go</p> <p>- terminy: <i>Mezopotamia, cywilizacja, Bliski Wschód, kanały nawadniające, Sumerowie, pismo klinowe</i></p>		<p>Mezopotamii, Tygrys, Eufrat, Ur, Babilon</p> <p>- zna terminy: <i>cywilizacja, Bliski Wschód, kanały nawadniające, Sumerowie, pismo klinowe</i></p>	<p>- wymienia współczesne wynalazki, które powstały dzięki osiągnięciom ludów Mezopotamii</p>	
3. W Egipcie faraonów	<p>- Egipt jako przykład antycznej cywilizacji</p> <p>- znaczenie Nilu dla państwa egipskiego</p> <p>- osiągnięcia cywilizacji egipskiej</p> <p>- struktura społeczna w starożytnym Egipcie</p> <p>- wierzenia Egipcjan jako przykład religii politeistycznej</p> <p>- terminy: <i>faraon, politeizm, mumifikacja, sarkofag, piramidy, hieroglify</i></p>	<p>I.2</p> <p>I.3</p> <p>I.4</p> <p>I.5</p>	<p>- charakteryzuje egipską piramidę społeczną</p> <p>- omawia zakres władzy faraona</p> <p>- podaje imiona bogów i charakteryzuje wierzenia Egipcjan</p> <p>- omawia najważniejsze osiągnięcia cywilizacyjne Egipcjan</p> <p>- wyjaśnia powiązania między wierzeniami a osiągnięciami Egipcjan w dziedzinie budownictwa i medycyny</p> <p>- wskazuje na mapie: Nil, państwo egipskie</p> <p>- opisuje etapy pochówku faraonów</p> <p>- posługuje się terminami: <i>faraon, politeizm, mumifikacja, sarkofag, piramidy, hieroglify</i></p>	<p>- opisuje, w jaki sposób wznoszono piramidy</p> <p>- charakteryzuje najbardziej znane dzieła sztuki egipskiej i osiągnięcia egiptologii (Sfinks, Dolina Królów, grobowiec Tutenchamona, świątynia Abu Simbel, popiersie Nefertiti)</p> <p>- wskazuje na mapie: Gizę</p>	1
4. W starożytnym Izraelu	<p>- judaizm jako przykład religii monoteistycznej</p> <p>- dzieje Izraelitów</p> <p>- Dekalog</p> <p>- Tora</p> <p>- postaci: Abraham, Mojżesz, Dawid, Salomon</p> <p>- terminy: <i>judaizm, Tora, Jahwe, Dekalog, Mesjasz</i></p>	<p>I.2</p> <p>I.3</p> <p>I.5</p>	<p>- charakteryzuje wierzenia starożytnych Izraelitów</p> <p>- wyjaśnia różnicę pomiędzy politeizmem a monoteizmem</p> <p>- opisuje główne etapy historii starożytnych Izraelitów (przybycie do Palestyny, ucieczka z Egiptu, wybudowanie świątyni w Jerozolimie, niewola babilońska)</p> <p>- wskazuje na mapie: Palestynę, Jerozolimę</p> <p>- posługuje się terminami: <i>judaizm, Tora, Jahwe, Dekalog, Mesjasz</i></p>	<p>- charakteryzuje dokonania najważniejszych przywódców religijnych i politycznych Izraela (Abraham, Mojżesz, Dawid, Salomon)</p> <p>- wskazuje na podobieństwa i różnice pomiędzy judaizmem a chrześcijaństwem</p>	1
5. Cywilizacja	<p>- osiągnięcia cywilizacyjne mieszkańców Da-</p>	<p>I.2</p> <p>I.5</p>	<p>- przedstawia cywilizację doliny Indusu</p> <p>- opisuje system kastowy w Indiach</p>	<p>- charakteryzuje rolę Jedwabnego Szlaku w kontaktach między</p>	1

Szkoła Podstawowa nr 16 w Jaworznie – rok szkolny 2018/2019

Indii i Chin	<p>lekiego Wschodu</p> <ul style="list-style-type: none"> - system kastowy - hinduizm religią Indii - terminy: <i>Daleki Wschód, Ariowie, kasta, hinduizm, Wielki Mur Chiński</i> 		<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje wierzenia hinduistyczne - omawia osiągnięcia cywilizacyjne Chińczyków - wskazuje na mapie: Indie, Chiny, rzeki Indus, Huang He, Jangcy - posługuje się terminami: Daleki Wschód, Ariowie, kasta, hinduizm, Wielki Mur Chiński 	<p>Wschodem a Zachodem</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia starożytne zabytki chińskie, między innymi terakotową armię - charakteryzuje buddyzm 	
* 6. Od hieroglifów do alfabetu	<ul style="list-style-type: none"> - powstanie pisma i jego znaczenie dla rozwoju cywilizacji - ewolucja pisma i wynalezienie alfabetu - terminy: <i>papyrus, pismo obrazkowe, hieroglify, pismo klinowe, Fenicjanie, pismo alfabetyczne, alfabet łaciński</i> 		<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje różne przykłady sposobów porozumiewania się między ludźmi i przekazywania doświadczeń - wyjaśnia przyczyny powstania pisma -omawia korzyści, jakie przyniosło ludziom wynalezienie pisma - przyporządkowuje różne rodzaje pisma do cywilizacji, które je stworzyły - porównuje pismo obrazkowe i alfabetyczne - wyjaśnia, w jaki sposób umiejętność pisania wpłynęła na rozwój dalszych osiągnięć człowieka - zna terminy: <i>papyrus, pismo obrazkowe, pismo klinowe, Fenicjanie, pismo alfabetyczne, alfabet łaciński</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, w jaki sposób pismo obrazkowe przekształciło się w klinowe -wymienia litery charakterystyczne dla polskiego alfabetu - podaje przykłady narodów, które posługują się pismem sięgającym tradycją do pisma greckiego oraz do łaciny 	1
* Tajemnice sprzed wieków - Jak odczytano pismo Egipcjan?	<ul style="list-style-type: none"> -naukowy aspekt wyprawy Napoleona do Egiptu -trudności związane z rozszyfrowaniem hieroglifów - znaczenie Kamienia z Rosetty dla egiptologii -terminy: Kamień z Rosetty - postaci: Jean François Champollion 		<ul style="list-style-type: none"> -wyjaśnia, dzięki czemu udało się odczytać hieroglify -opisuje dokonania Jeana François Champolliona - wyjaśnia, jak Kamień z Rosetty umożliwił odczytanie hieroglifów - wyjaśnia, czym jest egiptologia 	<ul style="list-style-type: none"> -omawia naukowy aspekt wyprawy Napoleona do Egiptu 	
Powtórzenie wiadomości i sprawdzian z rozdziału I					2
Rozdział II. Starożytna Grecja					

Szkoła Podstawowa nr 16 w Jaworznie – rok szkolny 2018/2019

<p>1. Demokratyczne Ateny</p>	<ul style="list-style-type: none"> - warunki geograficzne Grecji - życie w greckiej polis - cechy charakterystyczne demokracji ateńskiej - Perykles – najwybitniejszy przywódca demokratycznych Aten - terminy: <i>Hellada, Hellenowie, polis, demokracja, zgromadzenie ludowe, akropol, agora</i> - postaci historyczne: Perykles 	<p>1.2 1.3 1.4</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia wpływ warunków geograficznych Grecji na zajęcia ludności oraz sytuację polityczną (podział na polis) - opisuje wygląd greckiego miasta i życie w nim na przykładzie Aten - wyjaśnia znaczenie terminu <i>demokracja</i> i charakteryzuje demokrację ateńską - wyjaśnia, kto posiadał prawa polityczne w Atenach - wskazuje na mapie: Grecję, Ateny - posługuje się terminami: <i>Hellada, Hellenowie, polis, demokracja, zgromadzenie ludowe, akropol, agora</i> - wyjaśnia, kim był Perykles 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje podobieństwa i różnice między demokracją ateńską a współczesną demokracją parlamentarną - wyjaśnia, w jaki sposób kultura grecka rozprzestrzeniła się w basenie Morza Śródziemnego 	<p>1</p>
<p>2. Spartai wojny z Persami</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ustrój i społeczeństwo starożytnej Sparty - cechy i etapy wychowania spartańskiego - powstanie i rozwój imperium perskiego - wojny grecko-perskie - terminy: <i>Persowie, danina, sojusz, hoplita, falanga</i> - wydarzenia: bitwa pod Maratonem, bitwa pod Termopilami, bitwa pod Salaminą - postaci historyczne: Dariusz, 	<p>1.2 1.3</p>	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje ustrój i społeczeństwo starożytnej Sparty - przedstawia cele i charakter wychowania spartańskiego - posługuje się wyrażeniami: <i>spartańskie warunki, mówić lakonicznie</i> - wyjaśnia, dlaczego Spartan uważano za najlepszych wojowników greckich - wyjaśnia przyczyny i opisuje przebieg wojen grecko-perskich - wskazuje na mapie: Spartę, Persję, Maraton, Termopile, Salaminę - umiejscawia na osi czasu daty: 490 rok p.n.e., 480 rok p.n.e - posługuje się terminami: <i>danina, sojusz, hoplita, falanga</i> - wyjaśnia, kim byli: Dariusz, Kserkses i Leonidas 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje, w jaki sposób walczyli starożytni Grecy - wyjaśnia genezę biegów maratońskich - wyjaśnia znaczenie zwrotu: <i>Wrócić z tarczą lub na tarczy</i> 	<p>1</p>

Szkoła Podstawowa nr 16 w Jaworznie – rok szkolny 2018/2019

	Kserkses, Leonidas				
3. Bogowie i mity	<ul style="list-style-type: none"> - wierzenia starożytnych Greków - mity greckie - najważniejsi greccy bogowie: Zeus, Hera, Posejdon, Afrodyta, Atena, Hades, Hefajstos, Ares, Apollo, Hermes - Homer i jego dzieła - <i>Iliada</i> i <i>Odyseja</i> - terminy: <i>Olimp</i>, <i>mity</i>, <i>heros</i>, <i>Partenon</i>, <i>Herakles</i>, <i>Achilles</i>, <i>Odyseusz</i>, <i>wojna trojańska</i>, <i>koń trojański</i> - postać historyczna: Homer 	1.3 1.5	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia wierzenia starożytnych Greków - charakteryzuje najważniejszych bogów, omawiając ich atrybuty i dziedziny życia, którym patronowali - opisuje treść <i>Iliady</i> i <i>Odysei</i> - wskazuje na mapie: górę Olimp, Troję - posługuje się terminami: <i>Olimp</i>, <i>mity</i>, <i>heros</i>, <i>Partenon</i>, <i>Herakles</i>, <i>Achilles</i>, <i>Odyseusz</i>, <i>koń trojański</i> - wyjaśnia, kim był Homer 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje wybrane miejsca kultu starożytnych Greków - przedstawia różne mity greckie - omawia znaczenie wyroczni w życiu starożytnych Greków - przybliży archeologiczne poszukiwania mitycznej Troi - wyjaśnia nawiązujące do mitologii związki frazeologiczne (frazologizmy mitologiczne): <i>objęcia Morfeusza</i>, <i>stajnia Augiasza</i>, <i>syzyfowa praca</i>, <i>męki Tantalą</i>, <i>nić Ariadny</i>. 	1
4. Kultura starożytnej Grecji	<ul style="list-style-type: none"> - wspólne elementy w kulturze greckich polis - najważniejsze dokonania sztuki greckiej - narodziny teatru greckiego - znaczenie filozofii w starożytnej Grecji i jej najwybitniejsi przedstawiciele - grecka matematyka i medycyna - rola sportu w życiu starożytnych Gre- 	1.5	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje różne dziedziny kultury i sztuki rozwijające się w starożytnej Grecji - opisuje, jak narodził się grecki teatr i jakie było jego znaczenie dla Hellenów - przedstawia dokonania nauki greckiej - wyjaśnia, czym jest filozofia i przedstawia najwybitniejszych jej przedstawicieli - opisuje charakter antycznych igrzysk sportowych - posługuje się terminami: <i>Wielkie Dionizje</i>, <i>amfiteatr</i>, <i>tragedia</i>, <i>komedia</i>, <i>filozofia</i>, <i>igrzyska</i>, <i>olimpiada</i>, <i>Olimpia</i>, <i>stadion</i>, <i>pięciobój olimpijski</i> - umiejscawia na osi czasu datę: 776 rok p.n.e. 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje rolę kultury w życiu społecznym - przedstawia współczesną tradycję igrzysk olimpijskich - podaje przykłady wpływu dokonań starożytnych Greków na współczesną kulturę i naukę - przybliży postać i dokonania Archimedesesa 	1

Szkoła Podstawowa nr 16 w Jaworznie – rok szkolny 2018/2019

	<p>ków</p> <ul style="list-style-type: none"> - terminy: <i>Wielkie Dionizje, amfiteatr, tragedia, komedia, filozofia, igrzyska, olimpiada, Olimpia, stadion, pięciobój olimpijski</i> - postaci historyczne: Fidiasz, Myron, Ajschylos, Sofokles, Eurypides, Arystofanes, Sokrates, Platon, Arystoteles, Hipokrates, Pitagoras, Tales z Miletu 		<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, kim byli: Myron, Ajschylos, Sofokles, Eurypides, Arystofanes, Sokrates, Platon, Arystoteles, Hipokrates, Pitagoras, Tales z Miletu 		
5. Imperium Aleksandra Wielkiego	<ul style="list-style-type: none"> - podboje Aleksandra Wielkiego - wojna z Persją (bitwy nad rzeczką Granik, pod Issos i pod Gaugamelą) - wyprawa Aleksandra do Indii - kulturowe skutki podbojów Aleksandra Wielkiego - terminy: <i>imperium, falanga macedońska, węzeł gordyjski, hellenizacja, kultura hellenistyczna</i> - postaci historyczne: Filip II, Aleksander 	<p>1.2 1.5</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie: Macedonię, Persję, Indie i Aleksandrię w Egipcie - opisuje przebieg kampanii perskiej Aleksandra Macedońskiego - wyjaśnia charakter kultury hellenistycznej - przedstawia skutki podbojów Aleksandra - posługuje się terminami: <i>imperium, falanga macedońska, węzeł gordyjski, hellenizacja, kultura hellenistyczna</i> - umiejscawia na osi czasu daty: 333 rok p.n.e., 331 rok p.n.e. - opisuje dokonania Filipa II i Aleksandra Macedońskiego (Wielkiego) 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia rolę Biblioteki Aleksandryjskiej - omawia sposób walki wojsk Aleksandra Macedońskiego - wymienia państwa, które leżą dziś na terenach podbitych przez Aleksandra Wielkiego 	1

Szkoła Podstawowa nr 16 w Jaworznie – rok szkolny 2018/2019

	Macedoński (Wielki)				
* Tajemnice sprzed wieków – Jak wyglądała latarnia morska na Faros?	– siedem cudów świata – konstrukcja latarni morskiej w Faros		– przedstawia, w jaki sposób działała latarnia – charakteryzuje siedem cudów świata – opisuje losy latarni na Faros	– wyjaśnia, dlaczego dawniej trudno było ludziom wznosić wysokie budowle – omawia inny wybrany obiekt z listy siedmiu cudów świata starożytnego	
Powtórzenie wiadomości i sprawdzian z rozdziału II					2
Rozdział III. Starożytny Rzym					
1. Ustrój starożytnego Rzymu	– legendarne początki państwa rzymskiego – zasady ustrojowe republiki rzymskiej – społeczeństwo starożytnego Rzymu – dokonania Gajusza Juliusza Cezara – upadek republiki – powstanie cesarstwa rzymskiego – terminy: <i>Italia, monarchia, republika, senat, patrycjusze, plebejusze, konsulowie, pretorzy, kwestorzy, trybun ludowy, dyktator, cesarz</i> – postaci legendarne i historyczne: Romulus i Remus Gajusz Juliusz Cezar, Oktawian August	1.2 1.3 1.4	– przedstawia legendarne początki Rzymu – charakteryzuje ustrój republiki rzymskiej i jej główne organy władzy – opisuje konflikt społeczny między patrycjuszami a plebejuszami – omawia przyczyny oraz okoliczności upadku republiki – wskazuje na mapie: Półwysep Apeniński i Rzym – posługuje się terminami: <i>Italia, monarchia, republika, senat, patrycjusze, plebejusze, konsulowie, pretorzy, kwestorzy, trybun ludowy, dyktator, cesarz</i> – umiejscawia na osi czasu daty: 753 rok p.n.e., 44 rok p.n.e. – omawia dokonania: Gajusza Juliusza Cezara, Oktawiana Augusta	– porównuje ustroje demokracji ateńskiej i republiki rzymskiej – przedstawia kompetencje najważniejszych urzędów republikańskich – wyjaśnia różnice w rozumieniu terminu <i>republika</i> przez Rzymian i współcześnie – przedstawia funkcje pełnione przez senat w ustroju współczesnej Polski	1
2. Imperium Rzymskie	– podboje rzymskie – Imperium Rzymskie i jego prowincje	1.2 1.3 1.4	– omawia etapy powstawania Imperium Rzymskiego – przedstawia wygląd i uzbrojenie	– wymienia korzyści oraz zagrożenia dla państwa o rozległym terytorium – przedstawia postać Hannibala i	1

Szkoła Podstawowa nr 16 w Jaworznie – rok szkolny 2018/2019

	<ul style="list-style-type: none"> - organizacja armii rzymskiej - podział cesarstwa - upadek cesarstwa zachodnio-rzymskiego - terminy: <i>Kartagina, prowincja, limes, legiony, legioniści, Imperium Rzymskie, pax Romana, romanizacja, barbarzyńcy, Germanie, Hunowie, wielka wędrówka ludów</i> 		<p>rzymskiego legionisty</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia główne prowincje Imperium Rzymskiego - opisuje przyczyny podziału cesarstwa na wschodnie i zachodnie - opisuje okoliczności upadku cesarstwa zachodniego - wskazuje na mapie: Kartaginę, granice Imperium Rzymskiego w II wieku n.e., Konstantynopol - wyjaśnia wpływ kultury rzymskiej na podbite ludy - posługuje się terminami: <i>prowincja, legiony, romanizacja, plemiona barbarzyńskie, Germanie, Hunowie, wielka wędrówka ludów</i> - umiejscawia na osi czasu daty: 395 rok n.e., 476 rok n.e. 	<p>wojny punickie</p> <ul style="list-style-type: none"> - pokazuje przykłady romanizacji we współczesnej Europie - przybliży postaci wodzów barbarzyńskich Atylli oraz Odoakera 	
3. Życie w Wiecznym Mieście	<ul style="list-style-type: none"> - Rzym jako stolica imperium i Wieczne Miasto - życie codzienne i rozrywki w Rzymie - podział społeczeństwa rzymskiego - wierzenia religijne Rzymian - terminy: <i>bazylika, Forum Romanum, termy, amfiteatr, gladiatorzy, patrycjusze, plebs, niewolnicy, westalki</i> 	1.3 1.5	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, dlaczego Rzym był nazywany Wiecznym Miastem - przedstawia warunki życia oraz rozrywki dawnych mieszkańców Rzymu - opisuje, jakie funkcje pełniło Forum Romanum - charakteryzuje różne grupy społeczeństwa rzymskiego - omawia wierzenia Rzymian i wpływ, jaki wywarła na nie religia Greków - wymienia najważniejsze bóstwa czczone przez Rzymian i określa, jakimi dziedzinami życia się one opiekowały - zna terminy: <i>Forum Romanum, termy, amfiteatr, gladiatorzy, patrycjusze, plebs, niewolnicy, westalki</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, dlaczego cesarze rzymscy starali się kierować zawołaniem ludu: <i>chleba i igrzysk!</i> - wymienia greckie odpowiedniki najważniejszych rzymskich bóstw - przedstawia pozostałości Pompejów i Herkulanum jako źródła wiedzy o życiu codziennym w starożytności 	1
4. Dokonania starożytnyc	<ul style="list-style-type: none"> - Rzymianie jako wielcy budowniczo- - wie 	1.5	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia zwrotu: <i>Wszystkie drogi prowadzą do Rzymu</i> - uzasadnia i ocenia twierdzenie, że 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, dlaczego dobra sieć drogowa jest ważna dla funkcjonowania każdego państwa 	1

Szkoła Podstawowa nr 16 w Jaworznie – rok szkolny 2018/2019

h Rzymian	<ul style="list-style-type: none"> - kultura i sztuka starożytnego Rzymu jako kontynuacja dokonań antycznych Greków - prawo rzymskie i jego znaczenie dla funkcjonowania państwa - najważniejsze budowle w starożytnym Rzymie - terminy: <i>kopuła, akwedukt, łuk triumfalny, Circus Maximus, Koloseum, Panteon, kodeks, Prawo XII Tablic, Kodeks Justyniana</i> - postaci historyczne: Wergiliusz, Horacy 		<p>Rzymianie potrafili czerpać z dorobku kulturowego podbitych ludów</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia najwybitniejsze dzieła sztuki i architektury rzymskiej - wyjaśnia rolę praw i przepisów w funkcjonowaniu państwa na przykładzie Rzymu - posługuje się terminami: <i>kopuła, akwedukt, łuk triumfalny, Circus Maximus, Koloseum, Panteon, kodeks, Prawo XII Tablic, Kodeks Justyniana</i> - omawia dokonania Wergiliusza i Horacego 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje wpływ prawa rzymskiego na współczesne prawo europejskie - ocenia, które z dokonań Rzymian uważa za najwybitniejsze i uzasadnia swoją odpowiedź 	
5. Początki chrześcijaństwa	<ul style="list-style-type: none"> - Jezus z Nazaretu jako twórca nowej religii monoteistycznej - przyczyny prześladowania chrześcijan w starożytnym Rzymie - rola świętych Pawła i Piotra w rozwoju chrześcijaństwa - Edykt mediolański i zakończenie prześladowań - terminy: <i>Mesjasz, chrześcijaństwo,</i> 	I.3 I.6	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, czym różni się chrześcijaństwo od judaizmu - charakteryzuje działalność apostołów po ukrzyżowaniu Jezusa - wyjaśnia, dlaczego władze rzymskie odnosiły się wrogo do chrześcijaństwa - wyjaśnia znaczenie Edyktu mediolańskiego dla rozwoju chrześcijaństwa - wskazuje na mapie: Palestynę, Jerozolimę i Mediolan - posługuje się terminami: <i>Mesjasz, chrześcijaństwo, apostołowie, biskupi, papież, Ewangelia, Biblia – Stary i Nowy Testament, Edykt mediolański</i> - umiejscawia na osi czasu daty: 33 rok 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje najstarsze symbole chrześcijańskie - wyjaśnia związki między judaizmem a chrześcijaństwem - przedstawia dzieje wybranego świętego (na przykład swojego patrona) 	1

Szkoła Podstawowa nr 16 w Jaworznie – rok szkolny 2018/2019

	<p><i>apostołowie ,biskupi, papież, Biblia – Stary i Nowy Testament, Edykt mediolkański</i></p> <p>- postaci historyczne: Jezus z Nazaretu, święty Piotr, święty Paweł z Tarsu, Konstantyn Wielki</p>		<p>n.e., 313 rok n.e.</p> <p>- omawia dokonania: Jezusa z Nazaretu, świętego Piotra, świętego Pawła z Tarsu i Konstantyna Wielkiego</p>		
<p>* Tajemnice sprzed wieków – Bursztynowy szlak</p>	<p>- rola szlaków handlowych w starożytności</p> <p>- bursztyn i jego znaczenie dla starożytnych Rzymian</p> <p>- kontakty handlowe Rzymian z wybrzeżem Bałtyku</p>		<p>- wyjaśnia, dlaczego bursztyn był ceniony przez Rzymian</p> <p>- podaje argumenty za twierdzeniem i przeciw niemu, że miasto Kalisz istniało w starożytności</p> <p>- wskazuje na mapie: przebieg bursztynowego szlaku, Kalisz, Bramę Morawską</p>	<p>- opisuje, jakie ludy żyły na ziemiach polskich w okresie wykorzystywania bursztynowego szlaku</p>	
Powtórzenie wiadomości i sprawdzian z rozdziału III					2
Rozdział IV. Początki średniowiecza					
<p>1. Bizancjum w czasach świetności</p>	<p>- cesarstwo bizantyjskie pod panowaniem Justyniana I Wielkiego</p> <p>- dokonania Justyniana Wielkiego</p> <p>- Konstantynopol jako Nowy Rzym</p> <p>- tradycja grecka w Bizancjum</p> <p>- osiągnięcia naukowe Bizantyjczyków</p> <p>- upadek</p>	<p>II.2</p>	<p>- omawia zakres władzy cesarza w Bizancjum</p> <p>- wyjaśnia, w jaki sposób położenie geograficzne wpłynęło na bogactwo Konstantynopola</p> <p>- wyjaśnia, dlaczego Konstantynopol zaczęto określać jako Nowy Rzym</p> <p>- charakteryzuje styl bizantyjski w sztuce</p> <p>- wyjaśnia znaczenie wyrażenia: <i>bizantyjski przepych</i></p> <p>- uzasadnia twierdzenie, że w nauce Bizancjum połączyło tradycję zachodniorzymską i grecką</p> <p>- podaje przyczyny i skutki upadku</p>	<p>- wyjaśnia, jaki wpływ na chrześcijaństwo miał podział cesarstwa rzymskiego na część zachodnią i wschodnią</p> <p>- opisuje, jakie zmiany w bazylice Hagia Sophia zostały dokonane przez muzułmanów</p>	1

Szkoła Podstawowa nr 16 w Jaworznie – rok szkolny 2018/2019

	<p>Konstantynopola, jego przyczyny i skutki</p> <ul style="list-style-type: none"> - terminy: <i>Bizancjum, Hagia Sophia, ikona, freski, mozaika</i> - postaci historyczne: Justynian I Wielki 		<p>cesarstwa bizantyjskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie: granice cesarstwa bizantyjskiego w czasach Justyniana I Wielkiego i Konstantynopol - posługuje się terminami: <i>Bizancjum, Hagia Sophia, ikona, freski, mozaika</i> - omawia dokonania Justyniana I Wielkiego - umiejscawia na osi czasu datę upadku Konstantynopola – 1453 rok 		
2. Arabowie i początki islamu	<ul style="list-style-type: none"> - pochodzenie Arabów - działalność Mahometa i narodziny islamu - religia muzułmańska i jej zasady - dżihad i podboje Arabów - kultura i nauka arabska - terminy: <i>oaza, Czarny Kamień, Mekka, Medyna, islam, Allach, Koran, meczet, minaret, mihrab, minbar, dżihad, kalifowie, cyfry arabskie, stal damasceńska, arabeski</i> - postaci historyczne: Mahomet 	II.1	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia postać i działalność Mahometa - omawia najważniejsze zasady wiary muzułmanów - charakteryzuje i ocenia stosunek Arabów do ludów podbitych w średniowieczu - przedstawia osiągnięcia Arabów w dziedzinie kultury i nauki w średniowieczu - wskazuje na mapie: Półwysep Arabski, Mekkę, Medynę oraz imperium arabskie w okresie świetności - posługuje się terminami: <i>oaza, Czarny Kamień, Mekka, Medyna, islam, Allach, Koran, meczet, minaret, mihrab, minbar, dżihad, kalifowie, cyfry arabskie, stal damasceńska, arabeski</i> - umiejscawia na osi czasu rok 622 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na podobieństwa i różnice pomiędzy chrześcijaństwem a islamem - wskazuje przykłady wpływu kultury, nauki i języka arabskiego na Europejczyków - wyjaśnia, jak zmieniło się nastawienie części muzułmanów do innych kultur w średniowieczu i współcześnie - wskazuje na podobieństwa i różnice w sposobie postrzegania dziejów i odmierzania czasu między chrześcijaństwem a islamem 	1
3. Nowe państwa w	<ul style="list-style-type: none"> - powstanie państwa Franków 	III.1 III.2	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, w jaki sposób władzę w państwie Franków przejęła dynastia 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, dlaczego Karol Wielki jest jednym z patronów 	1

Szkoła Podstawowa nr 16 w Jaworznie – rok szkolny 2018/2019

<p>Europie</p>	<ul style="list-style-type: none"> - cesarstwo Karola Wielkiego - rozwój kultury i nauki w państwie Karola Wielkiego - traktat w Verdun i jego skutki - nowe państwa w Europie - Rzesza Niemiecka - terminy: <i>Frankowie, dynastia, majordom, Karolingowie, układ w Verdun, cesarstwo, margrabia, marchia, możnowładca, Rzesza Niemiecka</i> - postaci historyczne: Chlodwig, Karol Młot, Pepin Mały, Karol Wielki, Otton I 		<p>Karolingów</p> <ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje rozwój kultury i nauki w czasach Karola Wielkiego - wyjaśnia, dlaczego Karol otrzymał przydomek „Wielki” - przedstawia postanowienia traktatu w Verdun oraz jego skutki - wyjaśnia, w jaki sposób doszło do utworzenia Rzeszy Niemieckiej -wskazuje na mapie: zasięg terytorialny państwa Franków w czasach Karola Wielkiego, Akwizgran i Rzym - posługuje się terminami: <i>Frankowie, dynastia, majordom, Karolingowie, układ w Verdun, cesarstwo, margrabia, marchia, możnowładca, Rzesza Niemiecka</i> - omawia dokonania: Chlodwiga, Karola Młota, Pepina Małego, Karola Wielkiego i Ottona I - umiejscawia na osi czasu daty: 800 rok, 843 rok i 962 rok 	<p>zjednoczonej Europy</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, skąd pochodzi polskie słowo „król” 	
<p>4. Konflikt papieża z cesarstwem</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wielka schizma wschodnia i jej skutki - przyczyny sporu między cesarzem a papieżem w XI wieku - spotkanie Grzegorza VII z Henrykiem IV w Canossie - konkordat wormacki i jego postanowienia - terminy: <i>dogmaty, schizma, patriar-</i> 	<p>III.3</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia przyczyny i skutki wielkiej schizmy wschodniej - wyjaśnia, na czym polegał spór o inwestyturę - przedstawia przebieg sporu pomiędzy cesarzem a papieżem w XI wieku - wyjaśnia konsekwencje ekskomunikacji cesarza i opisuje ukorzenie się władcy w Canossie - przedstawia postanowienia konkordatu w Wormacji - posługuje się terminami: <i>dogmaty, schizma, patriarcha, prawosławie, ekskomunikacja, inwestytura, synod, konkordat</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia okoliczności utworzenia państwa kościelnego - omawia przykładowe różnice pomiędzy Kościołem katolickim a prawosławnym 	<p>1</p>

Szkoła Podstawowa nr 16 w Jaworznie – rok szkolny 2018/2019

	<p><i>cha, prawosławie, ekskomunika, inwestytura, synod, konkordat</i></p> <p>- postaci historyczne: papież Grzegorz VII, cesarz Henryk IV</p>		<p>- przedstawia postaci: papieża Grzegorza VII i cesarza Henryka IV</p> <p>- umiejscawia na osi czasu daty: 1054 rok, 1077 rok i 1122 rok</p>		
5. Wyprawy krzyżowe	<p>- zajęcie Ziemi Świętej przez Turków</p> <p>- synod w Clermont</p> <p>- krucjaty</p> <p>- utworzenie Królestwa Jerozolimskiego</p> <p>- powstanie zakonów rycerskich: templariuszy, joannitów i Krzyżaków</p> <p>- upadek Akki</p> <p>- skutki wypraw krzyżowych</p> <p>- terminy: <i>Ziemia Święta, synod, krucjaty, krzyżowcy, zakony rycerskie</i></p> <p>- postać historyczna: papież Urban II</p>	III.4	<p>- wyjaśnia przyczyny ogłoszenia krucjat</p> <p>- omawia skutki pierwszej krucjaty</p> <p>- przedstawia zakony: templariuszy, joannitów i Krzyżaków oraz ich zadania</p> <p>- opisuje skutki wypraw krzyżowych</p> <p>- wskazuje na mapie: Ziemię Świętą i trasy wybranych krucjat</p> <p>- posługuje się terminami: <i>Ziemia Święta, synod, krucjaty, krzyżowcy, zakony rycerskie</i></p> <p>- przedstawia postać Urbana II</p> <p>- umiejscawia na osi czasu daty: 1096 rok i 1291 rok</p>	<p>- przedstawia okoliczności zlikwidowania zakonu templariuszy</p> <p>- przedstawia informacje, które z zakonów rycerskich funkcjonują współcześnie i jaka obecnie jest ich rola</p> <p>- ocenia rolę krucjat w kształtowaniu się relacji między chrześcijanami a muzułmanami</p>	1
*Tajemnice sprzed wieków – Skarb templariuszy	<p>- zakon templariuszy i jego funkcje po zakończeniu krucjat</p> <p>- wzrost znaczenia i bogactwa templariuszy</p> <p>- przyczyny kasacji zakonu</p> <p>- polskie posiadłości templariuszy</p>		<p>- opisuje dzieje templariuszy po upadku Królestwa Jerozolimskiego</p> <p>- przedstawia genezę bogactwa templariuszy</p> <p>- opisuje losy ostatniego mistrza zakonu Jakuba de Molay</p> <p>- przedstawia mit skarbu templariuszy</p>	<p>- przedstawia legendę o świętym Graalu</p> <p>- wskazuje posiadłości zakonu na obszarze dzisiejszej Polski</p>	
Powtórzenie wiadomości i sprawdzian z rozdziału IV					2

Rozdział V. Społeczeństwo średniowiecza

<p>1. System feudalny</p>	<ul style="list-style-type: none"> - podział społeczeństwa na seniorów i wasali - społeczna drabina feudalna - podział społeczeństwa średniowiecznego na stany terminy: <i>feudalizm, senior, wasal, lenno, hołd lenny, stan, przywilej, suzeren, duchowieństwo, chłopci, szlachta, mieszczaństwo</i> 	<p>IV.1</p>	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje zależność między seniorem a wasalem - omawia średniowieczną drabinę feudalną - przedstawia, jak wyglądał hołd lenny - wymienia i charakteryzuje poszczególne stany w społeczeństwie średniowiecznym - posługuje się terminami: <i>feudalizm, senior, wasal, lenno, hołd lenny, stan, przywilej, suzeren, duchowieństwo, chłopci, szlachta, mieszczaństwo</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, które stany były uprzywilejowane - omawia różnice pomiędzy społeczeństwem stanowym a współczesnym 	<p>1</p>
<p>2. Epoka rycerzy</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ideał rycerza i jego obowiązki - od paza do rycerza - życie codzienne rycerzy - elementy wyposażenia średniowiecznego rycerza - kultura rycerska - terminy: <i>rycerz, kodeks honorowy, paż, giermek, pasowanie, herb, kopia, ostrogi</i> 	<p>IV.3</p>	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje ideał rycerza średniowiecznego - opisuje życie codzienne rycerstwa - wyjaśnia, kto mógł zostać rycerzem - przedstawia poszczególne etapy wychowania rycerskiego - opisuje ceremonię pasowania na rycerza - opisuje uzbrojenie rycerskie - posługuje się terminami: <i>rycerz, kodeks honorowy, paż, giermek, pasowanie, herb, kopia, ostrogi</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia literackie ideały rycerskie: hrabiego Rolanda, króla Artura i rycerzy Okrągłego Stołu - przedstawia historię najśłynniejszego polskiego rycerza - Zawiszy Czarnego z Garbowa 	<p>1</p>
<p>*Tajemnice sprzed wieków - Dlaczego rycerze brali</p>	<ul style="list-style-type: none"> * rola turniejów rycerskich * przebieg turniejów * konsekwencje zwycięstwa i porażki w 		<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, z jakich powodów rycerze byli skłonni uczestniczyć w turniejach - przedstawia, w jaki sposób nagradzani byli zwycięzcy - omawia, z jakimi konsekwencjami 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, dlaczego współczesna młodzież organizuje się w bractwa rycerskie i kultywuje tradycję rycerską; podaje przykład takiego bractwa 	

Szkoła Podstawowa nr 16 w Jaworznie – rok szkolny 2018/2019

udział w turniejach?	turnieju * obyczajowość turniejowa		wiązała się porażka w turnieju		
3. Średniowieczne miasto i wieś	<ul style="list-style-type: none"> - powstanie osad rzemieślniczych i kupieckich - lokacje miast i wsi - samorząd miejski i jego organy - społeczeństwo miejskie - organy samorządu wiejskiego - wygląd średniowiecznego miasta - zajęcia ludności wiejskiej - terminy: <i>gród, osada targowa, lokacja, zasadzka, kupcy, rzemieślnicy, rynek, targi, wójt, burmistrz, rada miejska, ława miejska, ratusz, cech, sołtys, ława wiejska, trójpolówka, pług, radło, brona</i> 	IV.2 IV.3	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje, gdzie i w jaki sposób tworzyły się miasta - wyjaśnia, na czym polegały lokacje miast i wsi - charakteryzuje główne zajęcia mieszkańców miast - przedstawia organy samorządu miejskiego - charakteryzuje różne grupy społeczne mieszczan - opisuje życie i obowiązki ludności wiejskiej - wyjaśnia, na czym polegała trójpolówka - porównuje życie mieszkańców średniowiecznych miast i wsi - posługuje się terminami: <i>gród, osada targowa, lokacja, zasadzka, kupcy, rzemieślnicy, rynek, targi, wójt, burmistrz, rada miejska, ława miejska, ratusz, cech, sołtys, ława wiejska, trójpolówka, pług, radło, brona</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia historie i okoliczności założenia najstarszych miast w regionie - znajduje i przedstawia informacje o założeniu własnej miejscowości - opisuje wybrany średniowieczny zabytek mieszczański w Polsce 	1
4. Kościół w średniowieczu	<ul style="list-style-type: none"> - duchowni w średniowieczu, ich przywileje i obowiązki - religijność doby średniowiecza - średniowieczne zakony: benedyktyni, 	IV.4	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje stan duchowny w średniowieczu - opisuje różne role, jakie duchowni pełnili w społeczeństwie średniowiecznym - omawia życie w średniowiecznym klasztorze i jego organizację - przedstawia najważniejsze zakony średniowieczne 	<ul style="list-style-type: none"> - znajduje i przedstawia informacje o najstarszych polskich kronikarzach - Gallu Anonimie i Wincentym Kadłubku - opisuje jeden z działających w Polsce klasztorów, wyjaśnia, jakiego zgromadzenia jest siedzibą i przedstawia w skrócie jego dzieje - wyjaśnia, jaką funkcję w klasztorze 	1

Szkoła Podstawowa nr 16 w Jaworznie – rok szkolny 2018/2019

	<p>cystersi, franciszkanie, dominikanie - życie w średniowiecznym klasztorze - średniowieczne szkolnictwo - terminy: zakon, klasztor, opat, reguła zakonna, benedyktyni, cystersi, franciszkanie, dominikanie, skryptoria, kopiści, asceza, benedyktyńska praca, uniwersytet - postać historyczna: święty Franciszek z Asyżu</p>		<p>- wyjaśnia wyrażenie: <i>benedyktyńska praca</i> - omawia, czym zajmowali się kopiści - charakteryzuje średniowieczne szkolnictwo - porównuje szkolnictwo średniowieczne i współczesne - posługuje się terminami: zakon, klasztor, opat, reguła zakonna, benedyktyni, cystersi, franciszkanie, dominikanie, skryptoria, kopiści, asceza, benedyktyńska praca, uniwersytet - przedstawia dokonania świętego Franciszka z Asyżu</p>	<p>spełniają: refektarz, wirydarz, dormitorium i kapitułarz</p>	
<p>5. Sztuka średniowiec za</p>	<p>- rola sztuki w średniowieczu - znaczenie <i>Biblia pauperum</i> - styl romański i jego cechy - styl gotycki i jego charakterystyczne elementy - rzeźba i malarstwo średniowieczne - pismo i miniatury w rękopisach - zabytki średniowieczne w</p>	<p>IV.3</p>	<p>- wyjaśnia, czym była i jakie zadania spełniała <i>Biblia pauperum</i> - charakteryzuje styl romański - omawia cechy stylu gotyckiego - porównuje styl gotycki i romański - przedstawia przykłady rzeźby i malarstwa średniowiecznego - omawia zabytki sztuki średniowiecznej w Polsce - posługuje się terminami: <i>Biblia pauperum, styl romański, styl gotycki, portal, sklepienie, witraże, łuki oporowe, apsyda, rozeta, przypory, miniatura, inicjał</i></p>	<p>- znajduje i przedstawia informacje o średniowiecznych świątyniach w regionie oraz elementach ich wystroju</p>	<p>1</p>

Szkoła Podstawowa nr 16 w Jaworznie – rok szkolny 2018/2019

	<p>Polsce - terminy: <i>Biblia pauperum, styl romański, styl gotycki, portal, sklepienie, witraże, łuki oporowe, apsyda, rozeta, przypory, miniatura, inicjał</i></p>				
Powtórzenie wiadomości i sprawdzian z rozdziału V					2
Rozdział VI. Polska pierwszych Piastów					
<p>1. Zanim powstała Polska</p>	<p>- najstarsze osadnictwo na ziemiach polskich w świetle wykopalisk archeologicznych - osada w Biskupinie - Słowianie w Europie i ich kultura - wierzenia dawnych Słowian - pierwsze państwa słowiańskie - plemiona słowiańskie na ziemiach polskich - terminy: <i>kurhan, kamienne kręgi, Biskupin, wielka wędrówka ludów, Słowianie, Swarog, Perun, Świętowit, plemię, Państwo Wielkomorawskie, Wiślanie, Polanie</i> - postaci</p>	<p>III.2 V.1</p>	<p>- wymienia relikty ludów przedślowiańskich na ziemiach polskich - opisuje wygląd osady w Biskupinie - przedstawia okoliczności pojawienia się Słowian na ziemiach polskich - charakteryzuje wierzenia Słowian - przedstawia najstarsze państwa słowiańskie - wymienia państwa słowiańskie, które przyjęły chrześcijaństwo w obrządku łacińskim, oraz te, które przyjęły je w greckim - przedstawia plemiona słowiańskie na ziemiach polskich - wskazuje na mapie: rozmieszczenie plemion słowiańskich na ziemiach polskich - posługuje się terminami: <i>kurhan, kamienne kręgi, Biskupin, wielka wędrówka ludów, Słowianie, Swarog, Perun, Świętowit, plemię, Państwo Wielkomorawskie, Wiślanie, Polanie</i> - wyjaśnia rolę, jaką odegrali w rozwoju państw słowiańskich święci Cyryl i Metody</p>	<p>- wymienia przykłady zachowanych do czasów współczesnych tradycji pogańskich - przedstawia legendy związane z początkami państwa polskiego - wyjaśnia, w jaki sposób powstał alfabet słowiański - przedstawia współczesne konsekwencje wynikające dla krajów słowiańskich z przyjęcia chrześcijaństwa w greckim lub łacińskim obrządku</p>	1

Szkoła Podstawowa nr 16 w Jaworznie – rok szkolny 2018/2019

	historyczne: święty Cyryl i święty Metody				
2. Mieszko I i początki Polski	<ul style="list-style-type: none"> - rozwój państwa Polan - dynastia Piastów - panowanie Mieszka I - małżeństwo Mieszka z Dobrawą - chrzest Polski i jego skutki - konflikt z margrabią Hodonem i bitwa pod Cedynią - terminy: <i>książę, dynastia, Piastowie, biskupstwo, dyplomacja, poganin, Dagome iudex</i> - postaci historyczne: Mieszko I, Dobrawa 	V.2	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, dlaczego w przeciwieństwie do legendarnych przodków Mieszko jest uznawany za pierwszego historycznego władcę Polski - wyjaśnia, skąd wzięta się nazwa państwa polskiego - przedstawia okoliczności przyjęcia chrztu przez Mieszka I - wyjaśnia skutki chrztu Mieszka I - uzasadnia twierdzenie, że przyjęcie chrztu przez Mieszka I należało do najważniejszych wydarzeń w dziejach Polski - wskazuje na mapie: Gniezno, Poznań, Wielkopolskę, granice państwa Mieszka - opisuje stosunki Mieszka I z sąsiadami - posługuje się terminami: <i>książę, dynastia, Piastowie, biskupstwo, dyplomacja, poganin, Dagome iudex</i> - opisuje zasługi Mieszka I i Dobrawy - umiejscawia na osi czasu daty: 966 rok i 972 rok 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia dokument <i>Dagome iudex</i> i jego wielką wartość jako źródła historycznego - przedstawia bilans korzyści, jakie mogło przynieść Mieszkowi I przyjęcie chrztu i pozostanie przy wierzeniach pogańskich 	1
3. Polska Bolesława Chrobrego	<ul style="list-style-type: none"> - misja biskupa Wojciecha i jej skutki - zjazd gnieźnieński i jego konsekwencje - stosunki Bolesława Chrobrego z sąsiadami - koronacja Bolesława Chrobrego na króla Polski i jej znaczenie - terminy: <i>relikwie,</i> 	V.2 V.3	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje misję biskupa Wojciecha do pogańskich Prusów - przedstawia przebieg i znaczenie zjazdu w Gnieźnie - wyjaśnia znaczenie utworzenia niezależnego Kościoła w państwie polskim - opisuje wojny prowadzone przez Chrobrego z sąsiadami - wyjaśnia znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego - wskazuje na mapie: granice państwa 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje Drzwi Gnieźnieńskie jako przykład źródła ikonograficznego do najstarszych dziejów Polski - wskazuje pozytywne i negatywne skutki polityki prowadzonej przez Bolesława Chrobrego 	1

Szkoła Podstawowa nr 16 w Jaworznie – rok szkolny 2018/2019

	<p><i>zjazd gnieźnieński, arcybiskupstwo, Milsko, Łużyce, Grody Czerwieńskie, koronacja</i></p> <p>- postaci historyczne: Bolesław Chrobry, biskup Wojciech, cesarz Otton III</p>		<p>Bolesława Chrobrego na początku jego panowania oraz ziemie przez niego podbite</p> <p>- posługuje się terminami: <i>relikwie, zjazd gnieźnieński, arcybiskupstwo, Milsko, Łużyce, Grody Czerwieńskie, koronacja</i></p> <p>- omawia role, jakie w dziejach Polski odegrali: Bolesław Chrobry, biskup Wojciech, cesarz Otton III</p> <p>-umiejscawia na osi czasu daty: 1000 rok, 1025 rok</p>		
4. Kryzys i odbudowa państwa polskiego	<p>- kryzys państwa polskiego po śmierci Bolesława Chrobrego</p> <p>- panowanie Mieszka II</p> <p>- reformy Kazimierza Odnowiciela</p> <p>- polityka zagraniczna Bolesława Śmiałego</p> <p>- koronacja Bolesława Śmiałego</p> <p>- konflikt króla z biskupem Stanisławem i jego skutki</p> <p>- termin: <i>insygnia królewskie</i></p> <p>- postaci historyczne: Mieszko II, Kazimierz Odnowiciel, Bolesław Śmiały,</p>	<p>V.3</p> <p>V.4</p>	<p>- opisuje sytuację państwa polskiego po śmierci Bolesława Chrobrego</p> <p>- ocenia postawę Bezpryma</p> <p>- przedstawia skutki kryzysu państwa polskiego</p> <p>- wyjaśnia, dlaczego księcia Kazimierza nazwano „Odnowicielem”</p> <p>- charakteryzuje rządy Bolesława Śmiałego</p> <p>- wyjaśnia przyczyny i skutki sporu króla z biskupem Stanisławem</p> <p>- wskazuje na mapie: ziemie polskie pod panowaniem Kazimierza Odnowiciela</p> <p>- posługuje się terminem: insygnia królewskie</p> <p>- omawia działalność: Mieszka II, Bezpryma, Kazimierza Odnowiciela, Bolesława Śmiałego i biskupa Stanisława</p> <p>-umiejscawia na osi czasu datę: 1076 rok</p>	<p>- wyjaśnia przyczyny kryzysu państwa wczesnopiastowskiego</p> <p>- opisuje sytuację międzynarodową w okresie rządów Bolesława Śmiałego</p> <p>- ocenia dokonania Mieszka II, Kazimierza Odnowiciela i Bolesława Śmiałego</p>	1

Szkoła Podstawowa nr 16 w Jaworznie – rok szkolny 2018/2019

<p>5. Rządy Bolesława Krzywoustego</p>	<p>biskup Stanisław</p> <ul style="list-style-type: none"> - rządy Władysława Hermana i Sieciecha - podział władzy między synów Władysława Hermana - bratobójcza wojna między Bolesławem i Zbigniewem - najazd niemiecki na ziemie polskie i obrona Głogowa - podbój Pomorza przez Bolesława Krzywoustego - statut Krzywoustego i jego założenia - terminy: <i>palatyn (wojewoda), statut, zasada senioratu, senior i juniorzy</i> - postaci historyczne: Władysław Herman, Sieciech, Zbigniew, Bolesław Krzywousty 	<p>V.5</p>	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje rządy Władysława Hermana i rolę Sieciecha w jego państwie - przedstawia przebieg konfliktu między Bolesławem a Zbigniewem - opisuje niemiecki najazd w 1109 roku i obronę Głogowa - przedstawia sukcesy Krzywoustego w walkach z Pomorzanami - omawia przyczyny ogłoszenia statutu Krzywoustego - wyjaśnia zasadę senioratu - wskazuje na mapie: państwo Bolesława Krzywoustego - posługuje się terminami: <i>palatyn (wojewoda), statut, zasada senioratu, senior i juniorzy</i> - opisuje postaci: Władysława Hermana, Sieciecha, Bolesława Krzywoustego i Zbigniewa - umiejscawia na osi daty: 1109 rok i 1138 rok 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia postać Galla Anonima - ocenia postawę Bolesława wobec brata - wyjaśnia znaczenie dostępu państwa do morza - ocenia szanse i zagrożenia wynikające z wprowadzenia zasady senioratu 	<p>1</p>
<p>6. Społeczeństwo w czasach pierwszych Piastów</p>	<ul style="list-style-type: none"> - grody i ich funkcje - życie w grodzie i na podgrodziu - sposoby uprawy roli na ziemiach polskich - podział społeczeństwa w państwie pierwszych 	<p>V.6</p>	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia wygląd średniowiecznego grodu - opisuje sposoby pozyskiwania ziemi uprawnej i uprawiania jej - charakteryzuje grupy ludności w państwie wczesnopiastowskim i ich zajęcia - wyjaśnia powinności ludności względem władcy 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, czym różnił się wojownik drużyny od rycerza 	<p>1</p>

Szkoła Podstawowa nr 16 w Jaworznie – rok szkolny 2018/2019

	<p>Piastów</p> <ul style="list-style-type: none"> - zakres władzy panującego - powinności poddanych wobec władcy - powstanie rycerstwa w Polsce - terminy: <i>metoda żarowa, gród, podgrodzie, prawo książęce, danina, postugi, osada służebna, wojowie, drużyna książęca</i> 		<ul style="list-style-type: none"> - omawia zakres władzy panującego w państwie pierwszych Piastów - posługuje się terminami: <i>gród, podgrodzie, prawo książęce, danina, postugi, osada służebna</i> 		
<p>*Tajemnice sprzed wieków – Kto spisywał dzieje Polski?</p>	<ul style="list-style-type: none"> * źródła historyczne dotyczące początków państwa polskiego * obiektywizm i prawda historyczna 		<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia dokonania postaci: Galla Anonima i Wincentego Kadłubka -omawia teorie dotyczące pochodzenia Galla Anonima - wymienia nazwy źródeł historycznych dotyczących dziejów państwa polskiego za panowania pierwszych Piastów - tłumaczy konieczność weryfikacji prawdziwości źródeł historycznych 	<ul style="list-style-type: none"> - określa ramy chronologiczne wydarzeń opisanych w kronikach Galla Anonima i Wincentego Kadłubka - wymienia przyczyny powstania dzieł kronikarzy - przedstawia przykład innej średniowiecznej kroniki polskiej 	
Powtórzenie wiadomości i sprawdzian z rozdziału VI					2
Rozdział VII. Polska w XIII -XV wieku					
<p>1. Rozbicie dzielnicowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> - walki wewnętrzne między książętami piastowskimi - utrwalenie rozbicia dzielnicowego - osłabienie Polski na arenie międzynarodowej - sprowadzenie Krzyżaków do Polski - najazdy Mongołów 	<p>VI.1 VI.2 VI.3 VI.4</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, jakie były przyczyny wewnętrznych walk między książętami piastowskimi - charakteryzuje państwo polskie podczas rozbicia dzielnicowego - opisuje okoliczności sprowadzenia zakonu krzyżackiego do Polski oraz skutki tego wydarzenia - omawia skutki rozbicia dzielnicowego - opisuje kolonizację na ziemiach polskich 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia historię zakonu krzyżackiego - charakteryzuje sposób walki Mongołów - wyjaśnia, dlaczego książęta dzielnicowi często nadawali przywileje oraz ziemię - przedstawia dynastię panującą na Pomorzu Gdańskim w okresie rozbicia dzielnicowego 	1

Szkoła Podstawowa nr 16 w Jaworznie – rok szkolny 2018/2019

	<p>i bitwa pod Legnicą – przemiany społeczne i gospodarcze w okresie rozbitcia dzielnicowego – terminy: <i>rozbitcie dzielnicowe, dzielnic senioralna, Tatarzy, osadnictwo, kolonizacja, trójpolówka</i></p>		<p>– wskazuje na mapie: podział państwa na różne dzielnice oraz ziemie utracone w okresie rozbitcia dzielnicowego – posługuje się terminami: <i>rozbitcie dzielnicowe, dzielnic senioralna, Tatarzy, osadnictwo, kolonizacja, trójpolówka</i> – omawia postaci: Władysława Wygnańca, Leszka Białego, Konrada Mazowieckiego i Henryka Pobożnego – umiejscawia na osi czasu daty: 1226 rok, 1227 rok i 1241 rok</p>		
2. Zjednoczenie Polski	<p>– koronacja i śmierć Przemysła II – panowanie Wacława II – rola arcybiskupów gnieźnieńskich i wspólnej diecezji w zjednoczeniu dzielnic polskich – przejęcia władzy przez Władysława Łokietka i jego koronacja – polityka Władysława Łokietka – konflikt Łokietka z Krzyżakami i bitwa pod Płowcami – terminy: <i>starosta, Szczerbiec</i> – postaci historyczne: Przemysł II, arcybiskup Jakub Świnika, Wacław II, Władysław Łokietek</p>	VI.5 VII.6	<p>– przedstawia próby zjednoczenia Polski przez książąt śląskich oraz Przemysła II – wyjaśnia, jaką rolę w zjednoczeniu kraju odegrał Kościół – przedstawia działania Władysława Łokietka na rzecz zjednoczenia kraju – opisuje etapy konfliktu Władysława Łokietka z Krzyżakami – wskazuje na mapie: granice państwa polskiego za panowania Władysława Łokietka, ziemie utracone na rzecz Krzyżaków – posługuje się terminami: <i>starosta, Szczerbiec</i> – omawia postaci: Przemysła II, arcybiskupa Jakuba Świnikę, Wacława II, Władysława Łokietka – umiejscawia na osi czasu daty: 1295 rok, 1309 rok, 1320 rok, 1331 rok</p>	<p>– opisuje, w jakich okolicznościach Władysław Łokietek utracił Pomorze Gdańskie – przedstawia wyobrażenie na temat świętego Stanisława jako patrona zjednoczenia kraju</p>	1
3. Czasy	– polityka	VII.1	– przedstawia i ocenia postanowienia	– przedstawia cele oraz	1

Szkoła Podstawowa nr 16 w Jaworznie – rok szkolny 2018/2019

<p>Kazimierza Wielkiego</p>	<p>dplomacji Kazimierza Wielkiego</p> <ul style="list-style-type: none"> - pokój z zakonem krzyżackim w Kaliszu - przyłączenie nowych ziem do państwa polskiego - reformy Kazimierza Wielkiego - umocnienie granic państwa - utworzenie Akademii Krakowskiej i jego skutki - zjazd monarchów w Krakowie – uczta u Wierzyńka - terminy: <i>uniwersytet, Orle Gniazda, Akademia Krakowska</i> - postać historyczna: Kazimierz Wielki 	<p>VII.2 VII.3 VII.6</p>	<p>pokoju w Kaliszu</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, co zdecydowało o przyznaniu Kazimierzowi przydomka „Wielki” - przedstawia reformy Kazimierza Wielkiego - wyjaśnia, dlaczego Kazimierz Wielki uznał za najważniejsze wewnętrzne reformy państwa - wyjaśnia, w jaki sposób Kazimierz dbał o obronność państwa - wyjaśnia, jakie znaczenie miało założenie Akademii Krakowskiej - wyjaśnia znaczenie uczty u Wierzyńka - wskazuje na mapie: granice monarchii Kazimierza Wielkiego, ziemie włączone do Polski przez tego władcę - posługuje się terminami: <i>uniwersytet, Orle Gniazda, Akademia Krakowska</i> - umiejscawia na osi czasu daty: 1333 rok, 1343 rok i 1364 rok 	<p>konsekwencje układu dynastycznego zawartego przez Kazimierza Wielkiego z Węgrami</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, dlaczego sól należała niegdyś do najdroższych towarów - przedstawia wybrany zamek wzniesiony przez Kazimierza Wielkiego 	
<p>4. Unia polsko-litewska</p>	<ul style="list-style-type: none"> - koniec dynastii Piastów na polskim tronie - rządy Andegawenów w Polsce - unia polsko-litewska w Krewie - wielka wojna z zakonem krzyżackim i bitwa pod 	<p>VII.1 VII.3 VII.4 VII.5 VII.6</p>	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia okoliczności objęcia tronu polskiego przez Jadwigę - wyjaśnia przyczyny zawarcia unii polsko-litewskiej - wymienia postanowienia unii w Krewie - opisuje przyczyny i przebieg wielkiej wojny z zakonem krzyżackim - opisuje przebieg bitwy pod Grunwaldem - przedstawia postanowienia pokoju w Toruniu 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, z jakich powodów Akademia Krakowska została przemianowana na Uniwersytet Jagielloński - uzasadnia twierdzenie, że poglądy Pawła Włodkowica na temat wojen religijnych są aktualne także dzisiaj - porównuje postanowienia I i II pokoju toruńskiego 	<p>1</p>

Szkoła Podstawowa nr 16 w Jaworznie – rok szkolny 2018/2019

	<p>Grunwaldem</p> <ul style="list-style-type: none"> - pokój w Toruniu - unia w Horodle - terminy: <i>Andegawenowie, unia personalna, sobór, Wielkie Księstwo Litewskie, Jagiellonowie</i> - postaci historyczne: Ludwik Węgierski, Jadwiga, Władysław Jagiełło, wielki książę Witold, Paweł Włodkowic, Ulrich von Jungingen 		<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje stanowisko polskiej delegacji na soborze w Konstancji - wyjaśnia zasady współpracy między Polską a Litwą ustalone w zapisach unii w Horodle - wskazuje na mapie: granice Wielkiego Księstwa Litewskiego, Krewo, Horodło, Grunwald, Toruń - przedstawia dynastię zapoczątkowaną przez Władysława Jagiełłę - posługuje się terminami: <i>Andegawenowie, unia personalna, sobór, Wielkie Księstwo Litewskie, Jagiellonowie</i> - opisuje postaci: Ludwik Węgierski, Jadwiga, Władysław Jagiełło, wielki książę Witold, Paweł Włodkowic, Ulrich von Jungingen - umiejscawia na osi czasu daty: 1385 rok, lata 1409-1411, 1410 rok, 1413 rok 		
*Tajemnice sprzed wieków – Jaką bitwę namalował Jan Matejko?	<ul style="list-style-type: none"> -okoliczności powstania obrazu <i>Bitwa pod Grunwaldem</i> -Jan Matejko jako malarz dziejów Polski - obrazy jako źródło wiedzy historycznej - znaczenie <i>Bitwy pod Grunwaldem</i> 		<ul style="list-style-type: none"> -wyjaśnia, w jaki sposób Jan Matejko przygotowywał się do namalowania obrazu -wymienia cele namalowania obrazu <i>Bitwa pod Grunwaldem</i> - omawia nieścisłości w przekazie historycznym obrazu <i>Bitwa pod Grunwaldem</i> -wyjaśnia, dlaczego podczas II wojny światowej Niemcom zależało na zniszczeniu dzieła 	<ul style="list-style-type: none"> -wyjaśnia, jakie warunki powinno spełniać dzieło sztuki, aby można je było traktować jako źródło historyczne - omawia inne dzieło Jana Matejki 	
5. Czasy świetności dynastii Jagiellonów	<ul style="list-style-type: none"> - okoliczności zawarcia unii polsko-węgierskiej - bitwa pod Warną - panowanie Kazimierza 	<p>VII.1 VII.3 VII.4 VII.5 VII.6</p>	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia okoliczności zawarcia unii polsko-węgierskiej - opisuje okoliczności śmierci Władysława Warneńczyka - charakteryzuje rządy Kazimierza Jagiellończyka 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia Jana Długosza jako historyka i wychowawcę przyszłych królów Polski - wyjaśnia, dlaczego wojska zaciężne pod koniec średniowiecza zastąpiły w bitwach tradycyjne 	1

Szkoła Podstawowa nr 16 w Jaworznie – rok szkolny 2018/2019

	<p>Jagiellończyka - wojna trzynastoletnia - drugi pokój toruński i jego postanowienia - panowanie Jagiellonów w Czechach i na Węgrzech - terminy: <i>Związek Pruski, wojna trzynastoletnia, Prusy Królewskie, Prusy Zakonne, wojska zaciężne, żołąd</i> - postaci historyczne: Władysław III Warneńczyk, Kazimierz Jagiellończyk, Zbigniew Oleśnicki</p>		<p>- wyjaśnia, dlaczego doszło do zawiązania Związku Pruskiego - opisuje przebieg wojny trzynastoletniej - przedstawia postanowienia II pokoju toruńskiego - wskazuje na mapie: Węgry, Warnę, Prusy Królewskie, Prusy Zakonne, państwa rządzone przez Jagiellonów w drugiej połowie XV wieku - posługuje się terminami: <i>Związek Pruski, wojna trzynastoletnia, Prusy Królewskie, Prusy Zakonne, wojska zaciężne, żołąd</i> - omawia dokonania: Władysława III Warneńczyka, Zbigniewa Oleśnickiego i Kazimierza Jagiellończyka - umiejscawia na osi czasu daty: 1444 rok, 1454 rok i 1466 rok</p>	<p>rycerstwo - uzasadnia twierdzenie, że odzyskanie dostępu do morza miało przełomowe znaczenie dla rozwoju polskiej gospodarki</p>	
<p>6. Monarchia stanowa w Polsce</p>	<p>- monarchia patrymonialna i stanowa - wpływ przywilejów nadawanych przez władcę na osłabienie władzy królewskiej -przekształcenie się rycerstwa w szlachtę - przywileje szlacheckie i ich konsekwencje - ukształtowanie się sejmu walnego</p>	<p>VII.7</p>	<p>- wyjaśnia, na czym polegała monarchia patrymonialna - przedstawia, kiedy i w jaki sposób doszło do utworzenia stanów w Polsce - charakteryzuje ustrój monarchii stanowej - tłumaczy różnice między monarchią patrymonialną a stanową - wyjaśnia, w jaki sposób rycerstwo przekształciło się w szlachtę - wyjaśnia, w jaki sposób szlachta uzyskała wpływ na sprawowanie rządów w Polsce</p>	<p>- wyjaśnia, jaka jest geneza nazw obu izb sejmu walnego: izby poselskiej oraz senatu - ocenia, jakie szanse i jakie zagrożenia niesło za sobą zwiększenie wpływu szlachty na władzę</p>	<p>1</p>

Szkoła Podstawowa nr 16 w Jaworznie - rok szkolny 2018/2019

	<p>- konstytucja <i>Nihil novi</i> i jej znaczenie dla ustroju Rzeczypospolitej - terminy: <i>monarchia patrymonialna, monarchia stanowa, przywileje, szlachta, pańszczyzna, konstytucja sejmowa sejm walny, izba poselska, senat</i></p>		<p>- przedstawia sejm walny oraz jego skład - wyjaśnia znaczenie konstytucji <i>Nihil novi</i> - posługuje się terminami: <i>monarchia patrymonialna, monarchia stanowa, przywileje, szlachta, pańszczyzna, konstytucja sejmowa, sejm walny, izba poselska, senat</i> - umiejscawia na osi czasu daty: 1374 rok i 1505 rok</p>		
Powtórzenie wiadomości i sprawdzian z rozdziału VII					2

Anna Jasica, Robert Szafran.